

Ж. Камалова, 1-курс
Ғылыми жетекшісі: Е. М. Баймұханов, жалпы білім беретін пәндер
кафедрасының доценті, саяси ғылымдарының кандидаты
(Қазақстан Республикасы ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды
академиясы)

ҚОҒАМ МЕН МЕМЛЕКЕТТІҢ БАЙЛАНЫСЫНДАҒЫ КЕЙБІР ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР

Бүгінгі күнде саяси PR қоғаммен байланыс орнатумен қоса, жетекшілердің танымал болуы мен саяси шыңға өрлеу жолында қолданатын бірден-бір құралға айналып отыр. Қазақстанның имиджін, бет-бейнесін шетелге таныту мақсатында ел Президенті Н. Назарбаевтың еңбегі орасан зор. Оны біз Елбасының беделінің жоғарылығы мен Қазақстанды бүкіл әлемге мойындатып отырғанынан-ақ байқауымызға болады. Осындай беделіміздің арқасында көптеген саяси, экономикалық, халықаралық ұйымдарға мүше болып отырмыз. Мәселен, ЕҚЫҰ-ға төрағалық етуіміз, осы Ұйымның Саммитін өткізгеніміз және ғаламдық ауқымдағы іс-шара — ЭКСПО-2017-ні өзінде өткізейін деп отырғаны осының куәсі.

Мамандардың елімізді басқа да дамыған елдерге тиімді әдістерді қолдана отырып, жағымды имидж және жүйелі жүргізілген PR шаралары арқасында өзін биіктен көрсете білуіне әсерін тигізіп отыр. Әсіресе сайлау кампаниясы кезінде кеңінен қолданылып, әртүрлі әдіс-құралдардың көмегімен азаматтардың психологиясына саналы да санасыз түрде әсер ету арқылы көрініс табады. Бірақ, осыған қарап саяси PR тек сайлау процесі кезінде ғана қолданылады деген теріс пікір қалыптаспауы қажет. Себебі демократия элементтерінің бірі ретінде саяси PR қандай-да бір жаңа идея, саяси күштер мен партиялар пайда болғанда, қоғаммен екі жақты байланысты орнатуда, алдағы болатын саяси оқиғалар, ешкімге белгісіз тауар-кандидат ұсынылып отырғанда және бейтаныс саяси лидерді танымал ету мақсатымен қолданылатын саясаттанудың қолданбалы саласы болып табылады.

Кеңес үкіметі кезіндегі тәжірибе көрсеткендей, объективтіліктің, тиімділіктің, екі жақты саяси коммуникациялық байланыстардың жоқтығы болашақта әртүрлі саяси-әлеуметтік шиеленіске, түсініспеушілікке, күтпеген оқиғаларға, саяси институттардың заңдылығының құлдырауына, дағдарысты жағдайлардың пайда болуына алып келеді. Қазақстандық қоғамды жаңарту барысында саяси PR—дың алатын орны мен рөлін, оның болгариялық және басқа да шетелдік тәжірибелерді ескере отырып, елімізде қалыптасып келе жатқан өзіндік даму ерекшеліктері мен мәселелерін анықтау қажет. Сол себепті, саяси PR-дың Қазақстан Республикасындағы саяси субъектілердің өзара және қоғаммен арадағы өзара байланысты жүзеге асыруының ашықтығын, екі жақты терең байланысты орнатуға жол ашу үшін жағдайлар жасау, саяси PR-ды баспасөз, журналистикамен араластырмай, Елбасы өзі атап көрсеткендей: «Жаңа ақпараттық технологияларды енгізу, сонымен қатар басты назарды отандық БАҚ-ты одан әрі дамытуға, бірінші кезекте мемлекеттік тілде шығатын БАҚ-қа аударуы керек»¹. Сондықтан да, қарым—қатынастардың көпқырлылығын анықтау мен нығайтудың түрлі тәсілдері мен әдістерін зерттеу бүгінгі күннің өзекті мәселесі саналады.

Саяси қоғаммен байланыс ақпараттың дамыған ғасырында саяси субъектілердің қоғамды басқарудағы, яғни, өз мақсаттарын жүзеге асырудағы, билік үшін күресте қолданылатын тиімді құралдарының бірі болып отыр. Қоғаммен байланыс саласындағы терминологиялық әртүрліліктің болмауы мақсатында нақты бір ғана термин «қоғаммен байланыс» бекітілуі қажеттігін тұжырымдаймыз. Қазіргі таңдағы саяси PR, Қазақстандағы саяси жүйедегі өзгерісті бейнелеп, ақпараттық технологияларға негізделген, билік пен қоғамның өзара қатынастарының дамуына мүмкіндік береді. Сонымен қатар, саяси PR билік үшін күресте қоғамның қолдауын қажет етеді, ал қоғам өз мүддесінің ескеріліп билікте жүзеге асуына ықпал жасауға себепші болады, яғни, бұл өзара келісімді қамтамасыз ететін негізгі басымдық екендігімен ерекшеленеді.

Қазақстандағы саяси PR қадамдарын пайдалану қажеттілігі көп жағдайда сайлау науқандары қарсаңында ғана нақтылы байқалады. Паблик рилейшнз технологиялары билік пен қоғамды жақындастыруда, яғни өзара түсіністік таныту арқылы еліміздегі саяси тұрақтылықты қамтамасыз ететін негізгі сенім құралы. Сондықтан да тек сайлауалды компаниялары кезінде ғана емес, күнделікті саяси өмірімізде, билік органдарының екі жақты кері байланысты орнатудағы маңызды құралы болуы қажет. Біздің елімізде PR агенттіктердің қызметі әлі жеткілікті дамымаған және заңдылық базасы да толық қалыптаспай отыр. PR агенттіктерінің қызметі мемлекетіміздің саяси тұрғыдан тұрақты дамуындағы биліктің азаматтық қоғам ұйымдарымен ұдайы қарым-қатынас орнатудың тиімді мүмкіндіктерін ұсынады. Еліміздегі саяси PR-дың атқаратын қызметі тікелей саяси жаңарудың жемісі болып табылады.

¹ Указ «О дальнейшем совершенствовании системы государственного управления Республики Казахстан». Астана, Акорда, 12 марта 2010 года <http://www.egemen.kz/?p=214> - Егемен Қазақстан газетінің сайты.